

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U001758

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 01-05-2024

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ ЧНУ ім.Б.Хмельницького від 29.02.2024 №55 "Про видачу диплома доктора філософії та додаків до нього"

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лисенко Наталія Вікторівна

2. Nataliia Lysenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітні, педагогічні науки(PhD)

Дата захисту: 14-02-2024

Спеціальність за освітою: Фармація

Місце роботи здобувача: Черкаська медична академія

Код за ЄДРПОУ: 02011686

Місцезнаходження: вул. Хрещатик, 215, Черкаси, Черкаський р-н., 18001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Обласна рада

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ73.053.021

Повне найменування юридичної особи: Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Код за ЄДРПОУ: 02125622

Місцезнаходження: бульвар Шевченка, буд. 81, Черкаси, Черкаський р-н., 18031, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Код за ЄДРПОУ: 02125622

Місцезнаходження: бульвар Шевченка, буд. 81, Черкаси, Черкаський р-н., 18031, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.35.09

Тема дисертації:

1. Міждисциплінарний підхід до професійної підготовки майбутніх фармацевтів у системі викладання фахових дисциплін
2. Interdisciplinary Approach to Professional Training of Future Pharmacists within the Framework of Academic Disciplines

Реферат:

1. У дисертації представлено теоретичне обґрунтування й визначено шляхи практичного розв'язання важливої для фармацевтичної освіти проблеми та вдосконалення організаційно-діяльнісної складової навчального процесу на всіх рівнях фахової підготовки майбутніх фармацевтичних працівників. У результаті аналізу філософської, психолого-педагогічної та науково-методичної літератури досліджено й узагальнено тенденції застосування міжпредметного та міждисциплінарного підходу в освітньо-професійних програмах підготовки фахівців як способу та основного механізму підвищення якості професійної підготовки майбутніх працівників практичної фармації. Схарактеризовано систему підготовки фармацевтів, яка протягом трьох десятиліть зазнавала впливу соціокультурних трендів, притаманних розвитку сфери лікарського

обслуговування і здоров'язбереження населення. Наведено опис фахових дисциплін які традиційно є основою професійної підготовки фармацевтичних кадрів, а саме: «Фармакогнозія», «Фармацевтична хімія», «Фармакологія», «Технологія ліків» (або «Аптечна технологія ліків»), «Організація та економіка фармації», які логічно позиціонувати як цілісний комплекс широкої поняттєво-діяльнісної взаємодії у процесі опрацювання змісту. Визначено, що одним із засобів, який може забезпечити комплексність і взаємодію всіх фахових дисциплін в освітньо-професійних програмах підготовки фармацевтів, є рецептурний пропис як об'єднувальна основа у фаховій підготовці майбутнього фахівця фармацевтичної галузі. Досліджено, що візуалізація та максимальна наближеність практичного заняття до реальних умов праці майбутнього фармацевта за робочим місцем в аптеці є одним із актуальних та дієвих методів роботи зі здобувачами освітніх послуг. Акцентовано увагу на інформатично-цифрових технологіях в системі підготовки майбутніх фахівців спеціальності «Фармація, промислова фармація» з урахуванням дистанційної та змішаної форм навчання. Доведено, що включення до навчально-методичного забезпечення дисципліни «Інформаційні технології у фармації» питань роботи студентів з цифровими інструментами – месенджерами, конференційними сервісами для командної роботи (Zoom, Google Meet, Microsoft Teams), навчальними платформами (приміром, Moodle), є запорукою якісної професійної діяльності в умовах цифровізації соціально-економічного простору. З'ясовано, що співробітники фармацевтичних компаній оцінюють свої знання з менеджменту і маркетингу як незадовільні. Це дає підстави для визначення пріоритетних напрямків удосконалення навчальної програми з дисципліни «Менеджмент та маркетинг у фармації» для студентів спеціальності «Фармація, промислова фармація»: збільшення долі академічних годин для практичних занять; упровадження нових методик викладання, придатних для застосування при різних формах навчальної діяльності (аудиторній, змішаній, дистанційній). Проаналізовано та визначено ряд чинників, які варто враховувати в процесі підготовки майбутніх фармацевтів, а саме: 1) потребу формування взірця працівника фармацевтичної галузі; 2) складний шлях професійної орієнтації та формування фахових якостей випускника; 3) зміни особистісного розвитку здобувача освіти під впливом освітнього середовища; 4) уже сформоване життєбачення майбутнього фахівця, яке не завжди збігається, а в деяких випадках кардинально відрізняється від взірцевих фахових якостей фармацевтичних працівників. Враховуючи окреслені змістово-цільові аспекти реалізації міждисциплінарного підходу у викладанні фахових дисциплін, було визначено організаційну основу (мету, завдання, етапи та зміст) експериментальної роботи в межах розв'язання завдань дисертаційного дослідження. Педагогічний експеримент було започатковано для з'ясування питання впливу міждисциплінарного підходу на актуалізацію професійно значущих потреб, інтересів та мотивів професійної підготовки; усвідомлення майбутніми фармацевтами ціннісних орієнтирів міждисциплінарної інтеграції, розуміння організаційно-дидактичних можливостей міждисциплінарності в освітньому процесі; знання підходів до організації професійно-педагогічної діяльності на засадах міждисциплінарного підходу у викладанні фахових дисциплін в умовах очної, дистанційної та змішаної форм навчання. Результати експерименту засвідчили ефективність розроблених організаційно-змістових заходів запровадження міждисциплінарного підходу до викладання фахових дисциплін у професійній підготовці майбутніх випускників спеціальності «Фармація, промислова фармація».

2. The dissertation provides a theoretical basis for one of the most pivotal issues of pharmaceutical education and addresses it from the practical perspective. Specifically, it seeks to improve the organizational and procedural components of the educational process at all levels of the professional training of future pharmacists. The conducted analysis of philosophical, psychological-pedagogical and scientific-methodological literature has exposed current trends in the application of interdisciplinary and multidisciplinary approaches in educational and professional training programs. Comprehensively characterizing the system of training and recognizing that it has been significantly impacted by socio-cultural trends existing in the field of medical care and public health for three consecutive decades. Besides, the thesis outlines the academic disciplines that are traditionally considered to be foundational in the professional training of pharmaceutical personnel, namely: "Pharmacognosy", "Pharmaceutical Chemistry", "Pharmacology", "Drug Technology" (or "Pharmacy Drug Technology"), "Organization and Economics of Pharmacy": they are strategically positioned as a holistic complex of broad conceptual and operational

interaction in the process of content processing. It has been established that one of the means that can ensure the complexity and interaction of all professional disciplines in educational and professional training programs of pharmacists is the prescription regimen recognized as a unifying basis in the professional training of specialists in the pharmaceutical field. In addition, it has been elicited that employing observations and simulations of working conditions close to real-life at a workplace in a pharmacy are some of the most appropriate and effective methods of training higher education seekers. The thesis also emphasizes the need to integrate IT into the system of professional training of future specialists specializing in “Pharmacy, Industrial Pharmacy” implementing online and blended learning. In particular, the scientific evidence has been provided to prove that incorporating into the educational and methodological framework of the discipline “Information Technologies in Pharmacy” topics related to digital tools such as messengers, collaborative conferencing services (Zoom, Google Meet, Microsoft Teams), and educational platforms (such as Moodle) can ensure high-quality professional activity in the context of digitalization of the socio-economic space. Moreover it has been revealed that employees of pharmaceutical companies assess their knowledge of management and marketing as unsatisfactory. This authorizes identifying the priority areas for elaborating on the curriculum of the discipline “Management and Marketing in Pharmacy” for students of the specialty “Pharmacy, Industrial Pharmacy”; allotting the share of academic hours for practical training; introducing innovative teaching methods compatible with various forms of educational activities (classroom, mixed, distance learning). Besides, the thesis has scrutinized and delineated a number of factors that have to be considered in the process of training future pharmacists. These factors embrace: 1) the need to shape a role model of a pharmaceutical specialist; 2) a complex pathway to professional orientation and cultivation of the graduate’s professional qualities; 3) changes in the personal development of the trainee induced by the educational environment; 4) the established worldview of the future specialist, which may not always align with, and in some cases, drastically differ from idealized professional qualities expected from pharmacists. The delineated target and content aspects of implementing the interdisciplinary approach into the process of teaching professional disciplines allowed for identifying the organizational basis (objectives, tasks, stages, and content) of the experiment within the boundaries of experimental research problems. The pedagogical experiment was initiated to clarify the effect of the interdisciplinary approach on the actualization of professionally significant needs, interests and motives of professional training; to enhance the future pharmacists awareness of the value of interdisciplinary integration; to understand the organizational and didactic potentials of the interdisciplinary approach in the educational process; to acquire knowledge related to methods of organizing professional pedagogical activities based on an interdisciplinary approach within full-time, online, and blended learning. The results of the pedagogical experiment prove the efficacy of the implemented organizational and content measures and strategies designed to introduce the interdisciplinary approach into the process of teaching specialized disciplines within professional training of future graduates in the field of “Pharmacy, Industrial Pharmacy”.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Лисенко Н.В. Проблема професійної підготовки фармацевтичних фахівців у педагогічній теорії та практиці медичних закладів вищої освіти. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: «Педагогічні науки», 2020. Вип. No2. С. 56–61 <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2020-2-56-61> <https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/3828/4098>

- Лисенко Н.В. Ідеї менеджменту та маркетингу в контексті фахових дисциплін у системі підготовки майбутніх фармацевтів. Освітні обрії, 2020. Вип. No2(50). С. 132–136.
<https://doi.org/10.15330/obrii.51.2.132-136>
<https://journals.pnu.edu.ua/index.php/obrii/article/view/4849/5299>
- Лисенко Н.В. Міждисциплінарна організація розвивального характеру освітнього середовища в системі підготовки майбутніх фармацевтів. Педагогічний альманах, 2021. Вип. No50. С. 110–118.
<https://doi.org/10.37915/pa.vi50> <http://dspace.tnpu.edu.ua/bitstream/123456789/24229/1/Kuzma.pdf>
- Лисенко Н.В. Міждисциплінарний підхід у викладанні фахових дисциплін в системі підготовки майбутніх фармацевтів. Молодь і ринок, 2023. No 2(210). С. 150–156. <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2023.276116> <http://mir.dspu.edu.ua/article/view/276116/271358>
- Лисенко Н.В., Гнатенко Т.С. Використання інноваційних технологій навчання у ЗВО в умовах змішаного навчання. Health & Education, 2023. No1. С. 14–21. <https://doi.org/10.32782/health-2023.1.3>
<https://journals.medacad.rivne.ua/index.php/health-education/article/view/4/3>
- Lysenko N. Information technologies in the system of training of pharmacy specialists. Education in the 21st Century [Єреванський державний університет], 2021, No 1. С. 125–130. URL:
<http://publications.yusu.am/wp-content/uploads/2021/10/Lysenko.pdf>
- Lysenko N. Content of professional disciplines as the basis for the implementation of an interdisciplinary approach in the training of future pharmacists. SocioBrains [Софійський університет], 2022. No 93. С. 85–93. URL: http://sociobrains.com/website/w1465/file/repository/11._Nataliia_Lysenko.pdf
- Лисенко Н.В. Відбір професійних дисциплін як основи для формування міждисциплінарного підходу під час підготовки майбутніх фармацевтів. Цифрлық қоғам п цифрлық білім беру: проблемалары, тәжірибелері мен перспективалар: Атты халықаралық ғылыми-практикалық интернет-конференция материалдары, Кизилорда, 2020. С. 357–362.
- Лисенко Н.В. Кодекс корпоративної етики. Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації: Міжнародна наукова інтернет-конференція, м. Переяслав, 2020. No 65. С. 453–456. URL:
<https://eprints.cdu.edu.ua/4474/>
- Лисенко Н.В. Реалізація міждисциплінарного підходу на бінарних заняттях в умовах дистанційного навчання. Особистісно-професійний розвиток здобувачів вищої освіти в постнекласичній парадигмі: міжнародна науково-практична конференція, Черкаси, 2022. С. 51–53.
- Лисенко Н.В., Гнатенко Т.С. Міждисциплінарний підхід як метод реалізації комплексного завдання підвищення мотивації та інтересу до навчання. Institutul de științe ale educației: ascensiune, performanțe, personalități: Conferința Științifică Internațională cu genericul, Кишинів, 2022. С. 56–61. URL:
https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/p-52-57_0.pdf
- Лисенко Н.В. Як оцінюють фахівці міждисциплінарний підхід у підготовці майбутніх фармацевтів. Ресурсно-орієнтоване навчання в «3D»: доступність, діалог, динаміка: матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Полтава, 2023. С. 163–165.
- Лисенко Н.В. Компетентнісний підхід в системі підготовки майбутніх фармацевтів. Модернізація освіти та соціальної роботи в контексті глобальних викликів: міжнародна науково-практична конференція, Рівне, 2023. С. 123–128.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: ДР 0121U110114

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лодатко Євген Олександрович
2. Євген О. Лодатко

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.02, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4951-3259

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Код за ЄДРПОУ: 02125622

Місцезнаходження: бульвар Шевченка, буд. 81, Черкаси, Черкаський р-н., 18031, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коновалова Людмила Володимирівна
2. Lyudmyla V. Konovalova

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-2112-227X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний медичний університет імені О. О. Богомольця

Код за ЄДРПОУ: 02010787

Місцезнаходження: бульвар Тараса Шевченка, буд. 13, Київ, 01601, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мельничук Ірина Миколаївна
2. Ірина М. Мельничук

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-5527-0655

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Тернопільський національний медичний університет імені І. Я. Горбачевського Міністерства охорони здоров'я України

Код за ЄДРПОУ: 02010830

Місцезнаходження: Майдан Волі, буд. 1, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46001, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство охорони здоров'я України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Ткаченко Вадим Володимирович

2. Вадим В. Ткаченко

Кваліфікація: к.пед.н., доц., 13.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2644-2611

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Код за ЄДРПОУ: 02125622

Місцезнаходження: бульвар Шевченка, буд. 81, Черкаси, Черкаський р-н., 18031, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Артюшенко Андрій Олександрович

2. Andrey A. Artushenko

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2954-2714

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

Код за ЄДРПОУ: 02125622

Місцезнаходження: бульвар Шевченка, буд. 81, Черкаси, Черкаський р-н., 18031, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Гнезділова Кіра Миколаївна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Гнезділова Кіра Миколаївна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Бардадим Олег Валерійович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна